

S-a afirmat, în fine, că pe teren balto-slav s-ar fi dezvoltat un nou ablativ, în urma alipirii unei postpoziții (lit. și let. *al*, slavă *otъ*), întrebuintate și ca prepoziție, și ca prefix. Teoria aceasta, emisă la începutul secolului nostru de C. Kappus, a fost reluată nu de mult de lingvistul sovietic P. S. Kuznețov⁵³. Mai sint, bineînțeles, și alte ipoteze⁵⁴. Indiferent însă de cea pe care am accepta-o, cert e că avem a face cu o inovație specifică limbilor balto-slave⁵⁵. Întrucît genitivul slav îndeplinește și funcțiile ablativului, mai verosimilă ni se pare ipoteza, conform căreia, contopirea celor două cazuri s-a produs în epoca de comunitate a slavilor cu baltii⁵⁶.

2. O altă particularitate, demnă în aceeași măsură de relevant, apare tot la singularul temelor în-*o*-. Este vorba de desinența dativului. Cf. lit. *vil̃kui* și v.sl. *кѣкѣу*. Nu se poate contesta caracterul nou al acestui fapt lingvistic, mai ales că și vechea prusiană are un dativ în -*u*. Dativul în -*am* (*tēvam* «tatălui», *brātam* «fratelui» etc.) reprezintă în letonă formații tirzii, apărute sub influența adjectivului și a pronumelui demonstrativ: cf. *labs* «bun» — dat. *labam*; *tas* «acela» — dat. *tam*.

3. Dativul pronumelui personal de persoana I; cf. v. sl. *мѣнѣ* «mie», lit. (dialectul žemait) *mūnei*, *mūny* < **munie* și let. (graiurile de sus) *mun*, *muns*⁵⁷. Dialectul žemait mai dispune la dativ și de forme de tipul *mūn*, *mūna*⁵⁸. În limba letonă literară, ca de altfel și în lituaniană, acest pronume face la dativ *man* (let.), *mān* (lit.). Formele respective au fost refăcute după modelul pronumelor posesive (lit. *mānas* «al meu», let. *mans*). Graiurile reflectă o realitate existentă în perioada unității balto-slave.

4. Limbile balto-slave au două feluri de adjective: nominale și pronominale (scurte și lungi, nearticulate — articulate). În ambele ramuri adjectivele articulate se obțin de la cele nearticulate prin adăugarea pronumelui demonstrativ: lit. *jis*, *jī*, let. *jis*, *ja*, sl. *ja*, *je* < i.-e. **jos*, *jā*, *jod*. Cf. lit. *bāllas* «alb», *ballāsīs* «cel alb» (*bāllas* + *jis* «el», pronume personal, dezvoltat dintr-un demonstrativ)⁵⁹; gen. *bāllojo* < *bālto* + *jō* «a lui»; *gēras* «bun» — *gerāsīs* «cel bun»; *gerā* (fem., forma nominală) — *gerōji* (formă lungă); let. *mazs* «mic» — *mazais* «cel mic»; v.sl. *ноуъ* «nou» — *ноуынъ* «cel nou», *ноуамъ* (fem.), *ноуомѣ* (n.); снѣнь (albastru) — снѣнинъ (m.), снѣнина, снѣнине. În

⁵³ Vezi C. Kappus, *Der indogermanische Ablativ*, Marburg, 1903; P. S. Kuznețov, *Развитие индоевропейского склонения в общеславянском языке*, 1958, pp. 28—32.

⁵⁴ Astfel, A. Vaillant este de părere că -*ot* > -*āt* sub influența lui -*as* de la nominativ. Vezi, în acest sens, *Grammaire comparée des langues slaves*, t. 1, Lyon—Paris, 1950, p. 112. J. S. Otrębski se întreabă dacă nu cumva -*a* de la genitiv provine din morfemul -*a* (specific formațiilor în -*a* -*kъ* din limbile slave, -*ō*-*kas* din lituaniană și -*a*-*ks* din letonă). Vezi *op. cit.*, «Вопросы языкознания», 1954, nr. 6, p. 31.

⁵⁵ În orice caz nu poate fi vorba aici de un împrumut slav. (Teza aceasta greșită a fost susținută de A. Senn și A. Erhart).

⁵⁶ În ceea ce privește structura genitivului în limba rusă vezi V. V. Vinogradov, *Русский язык (Грамматическое учение о слове)*, Учпедгиз, Moscova, 1947, pp. 173—176. Genitivul pe lângă verbele *bijoti* «a se teme», *nusigisti* «a se speria», *gėdintis* «a-și rușina» constituie în lituaniană un rest al vechiului ablativ.

⁵⁷ Limba lituaniană se împarte în două dialecte principale: de sud (*žemait*) și de sus (*aukštait*). Limba literară s-a format pe baza graiurilor aukštait de sud-vest. Letona are trei dialecte: a) grupul de nord-vest, b) grupul graiurilor de sus și c) grupul graiurilor de mijloc, care a constituit temelia limbii letone contemporane.

⁵⁸ Vezi și J. Endzelin, *Baltu valodu skaņas un formas*, p. 162; *Latviešu valodas gramatika*, p. 508—509.

⁵⁹ Fenomenul este frecvent și în alte limbi. Vezi cazul limbilor neolatine, al finlandezei etc.